

Sygn. akt VIII U 1334/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

na posiedzeniu niejawnym w składzie:

Przewodniczący: sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek	

po rozpoznaniu w dniu 31 października 2020 r. w Gliwicach

sprawy A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania A. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 15 maja 2019 r. **nr** (...)

15 maja 2019 r. **nr** (...)-2019

22 maja 2019 r. **nr** (...)

oddala odwołania

(-) sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 1334/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 15 maja 2019 r. (nr (...)) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej A. M. prawa do emerytury według nowych zasad, tj. na podstawie art. 26 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wskazując że nie został spełniony warunek kontynuowania ubezpieczeń emerytalnego i rentowych po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Decyzją z 15 maja 2019 r. (nr (...)-2019) ZUS Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej A. M. ustalenia kapitału początkowego, podając że przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie przewidują ustalania kapitału początkowego dla osoby urodzonej przed 1 stycznia 1949 r.

Decyzją z 22 maja 2019 r. (nr (...)) ZUS Oddział w Z. przeliczył ubezpieczonej A. M. emeryturę od 1 marca 2019 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku, z uwzględnieniem dodatkowego stażu pracy. W decyzji nie uwzględniono do części

socjalnej 24% nowej kwoty bazowej, ponieważ ubezpieczona prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego nabyła 1 lipca 2010 r.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższych decyzji, domagając się obliczenia jej emerytury na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Ubezpieczona podkreśliła, że od 2010 r. jest uprawniona do emerytury z powszechnego wieku, a w okresie od 1 marca 2016 r. do 31 sierpnia 2018 r. pracowała przez okres 30 miesięcy, a zatem ma prawo do obliczenia świadczenia według nowych zasad oraz z uwzględnieniem 24% kwoty bazowej w części socjalnej emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie i wniósł o jego oddalenie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczona A. M. urodziła się (...)

ZUS Oddział w Z. decyzją z 17 grudnia 2003 r., na podstawie art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przyznał ubezpieczonej prawo do wcześniejszej emerytury od 18 grudnia 2003 r., tj.: od osiągnięcia wieku emerytalnego.

W dniu 29 lipca 2010 r. ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego.

Decyzją z 17 września 2010 r. przyznano ubezpieczonej emeryturę z powszechnego wieku emerytalnego od 1 lipca 2010 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku. Do części socjalnej nie zastosowano 24% kwoty bazowej, ponieważ ubezpieczona po przyznaniu pierwszej emerytury nie przepracowała 30 miesięcy.

Ubezpieczona nie kontynuowała ubezpieczenia emerytalnego i rentowego po osiągnięciu wieku emerytalnego 60 lat. Ostatnie zatrudnienie ubezpieczonej – przed przyznaniem prawa do emerytury – ustало z dniem 1 kwietnia 1999 r.

W okresie od 1 marca 2016 r. do 31 sierpnia 2018 r. ubezpieczona została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z kodem 0430 jako osoba sprawująca opiekę nad dziećmi na podstawie umowy uaktywniającej w rozumieniu ustawy z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. nr 45, poz. 235 ze zm.), dla której podstawę wymiaru składek stanowi kwota nie wyższa niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę.

W dniu 30 kwietnia 2019 r. ubezpieczona złożyła do organu rentowego wniosek o emeryturę obliczoną według nowych zasad, tj. na podstawie art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zaskarżoną decyzją z 15 maja 2019 r. (nr (...)) ZUS Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej prawa do emerytury według nowych zasad, wskazując że nie został spełniony warunek kontynuowania ubezpieczeń emerytalnego i rentowych po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Zaskarżoną decyzją z 15 maja 2019 r. (nr (...)-2019) ZUS Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej ustalenia kapitału początkowego, podając że przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie przewidują ustalania kapitału początkowego dla osoby urodzonej przed 1 stycznia 1949 r.

Zaskarżoną decyzją z 22 maja 2019 r. (nr (...)) ZUS Oddział w Z. przeliczył ubezpieczonej emeryturę od 1 marca 2019 r., tj. od miesiąca złożenia wniosku, z uwzględnieniem dodatkowego stażu pracy. W decyzji nie uwzględniono do części socjalnej 24% nowej kwoty bazowej, ponieważ ubezpieczona prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego nabyła 1 lipca 2010 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego oraz pisma organu rentowego z 3 grudnia 2019 r. (k.52).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej nie zasługuje na uwzględnienie. Zaskarżone decyzje są prawidłowe.

W niniejszej sprawie spornych pozostawało kilka kwestii.

Po pierwsze, przedmiotem sporu było ustalenie, czy ubezpieczona jest uprawniona do ponownego ustalenia uprawnień do emerytury na podstawie art. 55a ustawy emerytalnej, tj. według nowych zasad na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, albowiem organ rentowy odmówił ubezpieczonej tego prawa, podnosząc że nie został spełniony warunek kontynuowania ubezpieczeń emerytalnego i rentowych po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

Po drugie, do spornych należała ocena czy ubezpieczonej przysługuje prawo do ustalenia kapitału początkowego, czego odmówił organ rentowy w zaskarżonej decyzji z 15 maja 2019 r., podając że przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie przewidują ustalania kapitału początkowego dla osoby urodzonej przed 1 stycznia 1949 r.

Po trzecie, sporna pozostawała również kwestia, czy ubezpieczonej przysługuje prawo do przeliczenia emerytury z uwzględnieniem 24% kwoty bazowej w części socjalnej emerytury, ponieważ w zaskarżonej decyzji z 22 maja 2019 r. ZUS Oddział w Z. nie uwzględnił jej do części socjalnej 24% nowej kwoty bazowej, wskazując że ubezpieczona nie przepracowała 30 miesięcy po przyznaniu jej pierwszej (wcześniejszej) emerytury, a dopiero po przyznaniu jej emerytury z powszechnego wieku emerytalnego.

W pierwszej kolejności Sąd wskazuje, że przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. 2020, poz. 53 ze zm.) pozwalają ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 r., którzy wystąpili z wnioskiem o przyznanie emerytury po 31 grudnia 2008 r., na wybór nowego sposobu wyliczenia emerytury, tj. od podstawy składającej się z sumy składek zgromadzonych na koncie indywidualnym w ZUS i kapitału początkowego

Zgodnie z art. 55 tej ustawy ubezpieczonemu spełniającemu warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 (tj. urodzonemu przed 1 stycznia 1949 r.), który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r., może być obliczona emerytura na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Artykuł 26 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi, że równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Jak wynika zaś z art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Przepisy ustawy emerytalnej przewidują także obliczenie wyższej emerytury dla ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury. I tak, zgodnie z art. 55a ust. 1 ustawy emerytalnej, przepis art. 55 stosuje się również do ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27.

Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę, do której miał ustalone prawo przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne (art. 55a ust. 2).

Prawo do emerytury ustalone przed osiągnięciem wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura na podstawie art. 27, obliczona zgodnie z art. 26 (art. 55a ust. 3).

Natomiast w myśl art. 27 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki

- 1) osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;
- 2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy wskazać, że ponownego ustalenia emerytury na podstawie 55a ustawy emerytalnej, tj. według nowych zasad zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej, może domagać się osoba, która spełni następujące przesłanki: urodziła się przed 1 stycznia 1949 r., kontynuowała ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku emerytalnego (60 lat dla kobiet) i wystąpiła z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r.

Ubezpieczona urodziła się przed 1 stycznia 1949 i wystąpiła z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 r.

Zdaniem Sądu nie spełniła ona natomiast przesłanki kontynuowania ubezpieczenia po osiągnięciu wieku emerytalnego. Sąd w całości podziela w tej kwestii stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z 4 lipca 2019 r., sygn. III UK 179/18. W wyroku tym Sąd Najwyższy wyjaśnił, że skoro ustawodawca użył zwrotu "kontynuował", a nie "podlegał", to dał wyraz temu, że uprawnienie do obliczenia emerytury według art. 55 ustawy emerytalnej mają ci ubezpieczeni, którzy w dniu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, po pierwsze, podlegali ubezpieczeniom społecznym, po drugie, zamiast emerytury wybrali dalszą aktywność zawodową, kontynuując po tym dniu podleganie tym ubezpieczeniom.

Zatem, skoro w dniu przyznawania emerytury z art. 27 ustawy emerytalnej ubezpieczona nie spełniała warunków do jej obliczenia według art. 26 ustawy emerytalnej, gdyż ani w chwili składania wniosku o przyznanie emerytury w wieku powszechnym, ani w dacie od której prawo do emerytury przyznano, nie spełniała warunku kontynuowania ubezpieczenia po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, to zastosowanie art. 55 ustawy emerytalnej nie było możliwe.

Sąd podkreśla, że wobec niespełnienia ww. przesłanki przez ubezpieczoną, przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu emerytur na okoliczność wyliczenia wysokości jej emerytury z art. 55a ustawy emerytalnej – jak wnioskowała odwołująca – byłoby zbędne i nieprzydatne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, dlatego Sąd wniosek odwołującej w tym przedmiocie oddalił.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd zgadza się ze stanowiskiem organu rentowego wyrażonym w zaskarżonej decyzji z 15 maja 2019 r., zgodnie z którym ubezpieczonej nie przysługuje prawo do ponownego ustalenia emerytury na podstawie art. 55a ustawy emerytalnej, tj. według nowych zasad zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej, ponieważ nie został przez nią spełniony warunek kontynuowania ubezpieczeń emerytalnego i rentowych po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

W ocenie Sądu prawidłowa jest także decyzja organu rentowego z 15 maja 2019 r. odmawiająca ubezpieczonej ustalenia kapitału początkowego, albowiem zgodnie z cytowanym wyżej art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., natomiast ubezpieczona urodziła się (...)

Sąd podziela również stanowisko organu rentowego w kwestii odmowy uwzględnienia w części socjalnej 24% nowej kwoty bazowej, czego wyraz dał w zaskarżonej decyzji z 22 maja 2019 r.

Art. 53 ustawy emerytalnej stanowi, że:

1. Emerytura wynosi:

1) 24 % kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz

2) po 1,3 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,

3) po 0,7 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych

- z uwzględnieniem art. 55.

2. Przy obliczaniu emerytury okresy, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy.

3. Emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach waloryzacji przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury.

4. Przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Z kolei jak stanowi art. 21 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, stanowi:

1) podstawa wymiaru renty - w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 5, albo

2) podstawa wymiaru ustalona na nowo w myśl art. 15.

Zgodnie zaś z ust. 2 ww. przepisu ust. 1 pkt 1 stosuje się przy ustalaniu podstawy wymiaru:

1) emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do emerytury;

2) renty z tytułu niezdolności do pracy dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do tej renty albo do emerytury.

Sąd podkreśla, że zarówno zasada ustanowiona w art. 53 ust. 3 ustawy emerytalnej, jak i jego wyjątek określony w ust. 4 tego przepisu dotyczy obliczania tzw. części socjalnej (art. 58 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej) emerytury z tytułu osiągnięcia wieku powszechnego, kiedy ubezpieczony miał wcześniej ustalone prawo do renty lub emerytury (wcześniejszej lub w obniżonym wieku). Co do zasady więc do części socjalnej emerytury przyjmuje się kwotę bazową, która służyła do obliczenia uprzedniej renty lub emerytury. Powyższe oznacza, że przepis art. 53 ust. 4 ustawy może być stosowany w związku z nabywaniem kolejnego uprawnienia do świadczenia, a nie może stanowić samoistnej

podstawy do przeliczenia świadczenia. W tym kontekście warto odnieść się do uchwały Sądu Najwyższego z 10 września 2009 r. (I UZP 6/09, OSNP 2010, Nr 5-6, poz. 72), w której wyrażono stanowisko, że „kwotę bazową obowiązującą w dacie złożenia wniosku o emeryturę przez osobę mającą ustalone prawo do wcześniejszej emerytury, która podlegała co najmniej trzydziści miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym, uwzględnia się tylko do obliczenia części socjalnej później ustalonej emerytury. Jednocześnie stwierdzono, że art. 53 i 110 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczą niezależnych kwestii i nie pozostają one względem siebie w żadnej relacji. O ile bowiem art. 110 dotyczy przeliczenia świadczenia już ustalonego, o tyle jej art. 53 odnosi się do ustalenia po raz pierwszy prawa do emerytury, które może być ustalone w okolicznościach wcześniejszego ustalenia prawa do innego świadczenia”.

W realiach niniejszej sprawy ubezpieczona domagała się przeliczenia kwoty bazowej w związku z podleganiem co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu po nabyciu prawa do emerytury w wieku powszechnym. W ocenie Sądu organ rentowy trafnie uznał, że żądanie to nie może zostać uwzględnione. Jak wskazano powyżej przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie przewidują możliwości przeliczenia tego samego świadczenia na zasadach określonych w art. 53 ust. 4 ustawy emerytalnej. Podkreślić należy, że przeliczenie określone w art. 53 ust. 4 w związku z art. 53 ust. 3 ustawy emerytalnej ma charakter jednorazowy. Dotyczy tylko sytuacji, gdy ubezpieczony po nabyciu prawa do renty lub emerytury (wcześniejszej lub w obniżonym wieku), której podstawę wymiaru wskazał jako podstawę wymiaru emerytury z tytułu osiągnięcia wieku powszechnego podlegał przez co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Nie dotyczy to odwołującego, który 30-miesięczny staż podlegania ubezpieczeniom społecznym po nabyciu prawa do wcześniejszej emerytury osiągnął dopiero po przyznaniu mu prawa do emerytury w wieku powszechnym.

Reasumując, Sąd uznał, że zaskarżone decyzje organu rentowego są prawidłowe, a zatem Sąd – na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. – oddalił odwołania ubezpieczonej.

(-) sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek